ئەوین ، بێ ئۆقرەیی و نامۆیی = حەسەن زیرەک

ئیسماعیل ئیسماعیل زادە

سەرەقەڵەم:

ژن، ئەوین، زێد، نامۆیی و بێ ئۆقرەیی دەتوانن ئەو گەوهەرانە بن بۆ خولّقانی هونەرمەندێک و لە سەر دەستی ئەویش بۆ خولّقاندنەوەی ژیانێکی نەمر پڕ بە باڵای گەلێک.
ئەمڕۆ 29.11.2012 ، کەسێک چاوەکانی بە ژین دەپشکوێ کە پێیەساواکانی و دەستە کرچ و کاڵەکانی بوون بە یەکێک لە کۆڵەکە سەرەکییەکانی گۆرانیی کوردیی. لەدایکبوونی حەسەن زیرەک (29.11.1921)کاتێکە کە چەند کەسایەتییەکی هاوسەردەم و نزیک بە تەمەنی خۆی وەکو هەژار، هێمن، ماملێ، محەمەد نوری، قالەمەڕە و... لەدایک دەبن. سەردەمێکە کە گرانی باڵی بەسەر ژیانی کشتوکاڵی و ئاژەڵداری و باخداری سەرلەبەری کۆمەڵگای کوردیی داکێشاوە. ئەو کاتەیە کە ئەوان نەمردن هەتا ببنە ناسنامەیەک بۆ نەتەوەکەیان.

بە ئاوڕدانەوە لە سەرلەبەری گۆرانییەکانی هونەرمەند، تووشی حاڵەتێکی نائاسایی و لە هەمانکاتدا سەرکەش لە هەڵسوکەوت و خەسڵەتێکی دەگمەن دەبین. لەبەر ئەوە نائاسایی، چونکە سەردەمای حەسەن زیرەک کاتێکە کە داب و نەریت و ئاستی وشیاریی کۆمەڵگا پێناسەیەکی کۆمەڵگای بچووکی هەیە و بە پێی ئەو کات لە چوارچێوەی دەسەڵاتی خێڵ و عەشیرە و دەرەبەگیدا قەتیس ماوەتەوە. دەکرێ بڵێین هونەرمەند تاکە کەسێکە کە دەکەوێتە لوتکەی ناسینی سەرەکیترین هەوینی ژیانی ئینسانی واتە ئەوین و بە گێڕانەوەی رەگەزی پیاو، داماڵینی لە سەرلەبەری توێژ و توێکڵەکانی ژیانە لە رۆحی بەشەکەی دیکەی خۆی، واتە تاکە توخمی هەرمانی ژیان کە هەر لەسەرەتاوە بۆ هەتا هەتا نەگۆڕ دەمێنێتەوە.

ژن سەرەکیترین گەوهەری گۆرانی و بەستەکانی حەسەن زیرەکە. ئەم توخمە و رەنگدانەوەی چەند توخمی دیکەی وەکو زێدی لەدایکبوون، نامۆیی و تەنیایی لە هەست و نەستی هونەرمەنددا کارێکی وایان کردووە کە بێ ئۆقرەیی بۆتە خەسلەت و ئاکار، بۆتە نەگیرسانەوە و کۆچەرۆیی لە کەسایەتییەکدا کە بۆتە - "لوتکەی گۆرانیی کوردیی لە سەدەی بیستەمدا*"-.

بە وردبوونەوە لە هەناوی گۆرانییەکانی هونەرمەندا دەتوانین زۆر لایەنی بەتایبەتی کۆمەلایەتی و پێکهاتەی ژیانی ئەو سەردەم دەربکێشین: ژیانی ئاژەڵداری، ژیانی لادێیی، جوتیاری، تاڕادەیەک ژیانی شار، خێڵەکی بوونی کۆمەڵگا، و لە هەموویان بەرچاوتر ژیانی ژن لە نێو کۆمەڵگای پیاوسالاریدا. رەنگدانەوەی ئەم توخمە واتە ژیانی ژن لە ژێر فەرمانی پیاودا و بەزۆری بەشوودان و دڵشکاوی و نامرادبوون، ملکەچ و بێدەنگکردنی ژن لە ئاست پیاو بە هەموو خەسلەتەکانییەوە، دابڕاندن لە ئەویندار.. بە رادەیەک بەرچاوە کە ئاستی کۆیلەبوونی ژن بە دەست داب و نەریت و ئایین دەردەخا. بەڵام هەڵوێستی هونەرمەند و خوێندنەوەی ئەو بۆ ئەم بەشە گەلێک جیاوازە و ئەویش نەک هەر لە رووی گۆرانییەکانییەوە بەڵکو لە ئاکار و کردەوە نامۆکانی بە پێی ئەو دۆخە دەتوانین ببینین. حەسەن زیرەک بلیمەتی سەردەمی خۆی، تەنیا نەبۆتە هۆکار بۆ زەقکردنەوەی رووتی ئەوین و ژن، بەڵکو زۆر لەوە بەرفرەتر هەنگاوی ناوە. هونەرمەندی نامۆ بە ژیانی ئاسایی کورد چەندە رەنگدانەوەی زێد و شوێنی لەدایکبوون و راکردن لە چنگ گرژیی کۆمەڵگای پێوە دیار بێ، چەند بەرامبەر ناسین و پێگەدان بە ئەوین و ژن لە ژیانی مرۆڤدا خۆی نواندووە. لە بەشێک لە گۆرانییەکانی ناوبراودا تەنانەت وەکو رۆشنکەرەوەیەک هەڵسوکەتی کردووە و ژنی هان داوە بۆ پچڕاندنی کۆت و زنجیری کۆمەڵگا، بۆ شکاندنی تابووی کۆیلە و کۆیلەداریی ژن بۆ پیاو. بەشێک لە گۆانییەکانی هونەرمەند حەسەن زیرەک ئەو ئەرکە دەباتە نێو دڵی ژنان و بە گشتی کۆمەڵگای خێڵەکی و پیاوسالاریی ئەوکات.
لە بەرامبەر بەشوودانی زۆرەملی لە لایەن ئەندامانی نێری بنەماڵەوە، دیاریکردنی چارەنووس و بە زۆر خستنەبەر دەستی جەستەی ژن بۆ نێرێکی کە باوک و برا و کەسە نیرەکانی نزیکن بەو، ئەو دەسەڵاتەی کە هەموو پێوەرەکانی ژیانی ژن دیاری دەکا، لە سەر زاری حەسەن زیرەکەوە ژن دێتە گۆ و ئازادیی هەڵبژاردنی ئەوین دێتەگۆڕێ (بڕوانە لینکی یەکێک لە گۆرانییەکانی حەسەن زیرەک کە لە خوارەوە دانراوە)...

https://www.youtube.com/watch?v=qgKZQlfs5W0&list=PL01695877A3DD3FF5&index=2

ئیسماعیل ئیسماعیل زاده

پەراوێز: *وتەی مۆسیقار و لێکۆڵەری هونەری میوزیک ع.ج سەگرمە.